

ဓမ္မအသိဖြင့် အကျိုးရှိရှိနေမည်

အမှတ်စဉ်(၅၉)

ဘေသဇ္ဇဝုရ

အဂ္ဂမဟာ ပဏ္ဍိတ
အရှင်နန္ဒမာလာဘိဝံသ (Ph.D)

ဘောသဇ္ဇဂုရု

ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၇၂-ခုနှစ်၊ ပြာသိုလပြည့်ကျော် ၉ရက်နေ့ ၂၀၁၁-
ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၈ရက် နေပြည်တော် အရပ်ဖက်ဆိုင်ရာ ခုတင်
၁၀၀၀ဆေးရုံကြီး၌ ဆေးရုံအုပ်ဆရာမကြီး အမှူးပြုသော ဆရာ၊ ဆရာမ များ ဓမ္မသ
ဘင်အခမ်းအနား၌ ဟောကြားအပ်သော “ဘောသဇ္ဇဂုရု”အကြောင်း
တရားဒေသနာတော်။

ကြီးမြတ်သော သမားတော်ကြီး

“ဘောသဇ္ဇဂုရု”ဆိုတာ သမားတော်ဖြစ်တယ်။ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာမှာ
“ဘောသဇ္ဇဂုရု”လို ရုပ်ပွားထု လုပ်ပြီး ကိုးကွယ်တာ မရှိဘူး။ မဟာယာန
ဗုဒ္ဓဘာသာမှာ “ဘောသဇ္ဇဂုရု”ဆိုပြီး ရုပ်ပွားထုလုပ်ပြီးတော့ ကိုးကွယ်
လေ့ရှိကြတယ်ပေါ့နော်။ “ဘောသဇ္ဇဂုရု” ဆိုတာ ကြီးမြတ်တဲ့ သမားတော်ကြီး လို့
ဒီလို အဓိပ္ပါယ်ရတယ်ပေါ့နော်။

ဒီထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓတရားတော်တွေထဲမှာ မြတ်စွာဘုရားကို “ဘိသက္ကောတိ
ဇတံ တထာဂတေဿတံ အဓိဝစနံ”လို့ အဆိုရှိတယ်။ “ဘိသက္ကော ” ဆိုတာ
မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဘွဲ့တော်တစ်မျိုးပဲလို့။ အဲဒီ တော့ “ဘိသက္ကော ” ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို
မြန်မာလို ပြန်လို့ရှိရင် “ဆေးဆရာ”လို့ အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။

မြတ်စွာဘုရားဟာ “ဆေးဆရာ”လို့ ပြောမယ်ဆိုရင်

အစိတ်အပိုင်းဆိုင်ရာ လောဘ၊ဒေါသ၊ မောဟဆိုတဲ့ အကုသိုလ် အညစ်အကြေး တရားတွေကို ပျောက်ကင်းစေနိုင်တဲ့ ဆေးနဲ့ အလားတူတဲ့ တရားဓမ္မကို ဟောပြော လို့ “ဘိသက္ကေ ” လို့ခေါ်တာ။ အဲ့ဒါကြောင့်မို့ မြတ်စွာဘုရားဟာ “ဘိသက္ကေ ” သမားတော်ကြီး သို့မဟုတ် ဆေး ဆရာကြီး။ တစ်လောကလုံး ကုလို့ မပျောက်ကင်းနိုင်တဲ့ ရောဂါ ဝေဒနာကို ပျောက်ကင်းအောင် ကုနိုင်တယ်။ နောက်ဆုံးမှာ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှာ ကြုံတွေ့ရတဲ့ ရောဂါတွေအားလုံးဘယ်တော့မှ ပြန်မဖြစ်အောင်ပျောက်ကင်း အောင်ကုသနိုင်တယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်နဲ့ ဒီလိုတင်စားပြီးတော့ သုံးတဲ့ စကားလုံးပဲ။ အဲ့ဒီ စကားလုံး ကိုယူပြီးတော့ ဂျပန်နိုင်ငံမှ ဗုဒ္ဓရုပ်တုတွေမှာ “ဘေသဇ္ဇဂုရု” ဆိုတဲ့ပုံနဲ့ ဆေးကို ညွှန်ကြားနေတဲ့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ရုပ်ပွားတော် တည်ထားကိုးကွယ်ကြတယ်။ ဒါက အာရုံပြုဖို့အတွက်ပဲ။

သဘာဝအရှိတရား

ဗုဒ္ဓရဲ့ တရားတော်တွေကိုကြည့်ပြီး အနောက်တိုင်းက western scholar တွေ (philosopher) တွေ ဗုဒ္ဓ ရဲ့ အယူအဆနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ ပြောဆိုကြတာရှိတယ်။ မြတ်စွာဘုရားဟာ အမြဲတန်း စိတ်ကို အဓိကထား ပြီး ဟောလေ့ရှိတယ်။ စိတ်ကို အဓိကထားပြီး ဟောတာဖြစ်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ အယူအဆ ကို idealism လို့ဖော်ပြကြတယ်။ တကယ်တော့ idealism ဆိုတာ စိတ်သာအရှိတရားလိုဆိုတဲ့ အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ မြတ်စွာ ဘုရား တရားတော်က တကယ်တော့ စိတ်သာအရှိတရားလို့ ဟောတာ မဟုတ်ဘူး။ ဒါကြောင့်မို့သူတို့ပြောတဲ့ idealism ဆိုတာ မဟုတ်ဘူး။

Idealism ရဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်က materialism.materialism က နာမ်တရားဆိုတာ တကယ်က ရှိတာ မဟုတ်ဘူး။ စိတ်ဆိုတာ ရှိတာ မဟုတ်ဘူး။ ရှိတာက ရုပ်တရားပဲ။ ရုပ်သာ အရှိတရားလို့ ပြောကြတဲ့ ဝေါဒကို materialism ဆိုကြတယ်။ အဲဒီ လို Idealism လို့ပြောတာတို့၊materialism လို့ပြောတာတို့ဟာ

အစစ်အမှတ် ဗုဒ္ဓဝါဒကို ဖော်ပြနိုင်ခြင်း မရှိဘူး။ တကယ်တော့
မြတ်စွာဘုရားဟောတာက ရုပ်တရားနဲ့ နာမ်တရားဟာ တစ်ခု နဲ့ တစ်ခု
အပြန်အလှန်ဆက်သွယ်မှုရှိတယ်။ ရုပ်တရားကိုလည်း ဟောတယ်၊
နာမ်တရားကိုလည်း ဟောတယ်။ ဒီ နှစ်ခုဟာ အပြန်လှန် ဆက်သွယ်ပြီးတော့
နေကြတယ်။ တကယ် အစစ်အမှန်ကို ဟောတာဖြစ်လို့ မြတ်စွာဘုရား ရဲ့ ဝါဒကို
ပြောမယ်ဆိုရင် realism လို့ ပြောရမှာပဲ။ ရုပ်သာ အရှိတရားလို့ လည်းမဟောဘူး။
နာမ်သာ အရှိတ ရားလို့လည်းမဟောဘူး။ ရှိနိုင်တာ နှစ်ခုစလုံးကိုပဲ
မြတ်စွာဘုရားက ဟောတယ်။

တစ်ချို့ အနောက်တိုင်းက အယူအဆတွေမှာ စိတ်ဆိုတာ ဦးနှောက်ကိုပဲ
ပြောတယ်။ မြတ်စွာဘုရားက စိတ်ကို “ဝိညာဏ” တို့ ၊ “မန”တို့၊ “စိတ္တ” တို့ဆိုတဲ့
စကားလုံးတွေနဲ့ သုံးပြီးဖောပြတယ်။ မြန်မာလူမျိုးတွေလည်း “ဝိညာဏ”ကို
ဝိညာဉ်လို့ခေါ်တာရှိတယ်။ လူရဲ့ စိတ်အစဉ်မှာ လူတစ်ယောက်က
သေဆုံးသွားလို့ရှိရင် physical body ကြီး ကျန်ရစ်တာတော့
လူတိုင်းငြင်းစရာမရှိဘူးပေါ့။ နောက်ဆုံး မှာ crimate လုပ်ပစ်လိုက်ရ တယ်။
သို့သော် အဲဒါကို ကြည့်ပြီးတော့ လူရဲ့ သန္တာန်မှာရှိတဲ့ ဝိညာဉ်လေးဟာ ထွက်သွားပြီး
နောင်ဘဝတစ် ခုမှာ ဝင်စားတယ်လို့ဆိုတဲ့ အယူအဆတစ်ရပ် ပေါ်လာတယ်။ အဲဒါ
ဗုဒ္ဓဘာသာ အယူအဆတစ်ခု မဟုတ်ဘူး။

မြတ်စွာဘုရားက “ဝိညာဏံ ပဋိစ္စစမပ္ပန္နံ”လို့ဟောတယ်။
“ဝိညာဏံ”ဆိုတာ အကြောင်းတရားကိုစွဲမှီပြီး ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အရာသာ ဖြစ်တယ်။
ရှိနေတဲ့အရာ မဟုတ်ဘူး။ ဥပမာ မြန်မာတွေ အသုံးပြုနေတဲ့ စောင်းကိုပဲ
ကြည့်လိုက်။ စောင်းမှာ စောင်းကြိုးရှိတယ်။ စောင်းအိုး ရှိတယ်။
တီးခတ်တဲ့လူရှိတယ်။ စောင်းကြိုး၊စောင်းအိုး ဒီအတိုင်းထားလို့ရှိရင်
တီးခတ်သူဆိုတဲ့ အကြောင်းတရားတစ်ခု နဲ့ မပေါင်းလို့ရှိရင် တီးခတ်သူဆိုတဲ့
အကြောင်း တရားတစ်ခုနဲ့ မပေါင်းလို့ရှိရင် အသံဆိုတာ ထွက်မလာဘူး။ တစ်ခါ အဲဒီ

အသံဟာ စောင်းကြိုးထဲ ရှိတာလည်း မဟုတ်ဘူး၊ စောင်းအိုးထဲ ရှိတာလည်း မဟုတ်ဘူး။ တီးသူရဲ့ လက်ထဲမှာ ရှိတာလည်း မဟုတ်ဘူး။ အဲဒီ အကြောင်း ၃-ခု ပေါင်းစုံလိုက်တဲ့ အခါမှ အသံလေး ပေါ်ထွက်လာတယ်။ ပေါ်လာပြီးတော့ ပျောက်သွားတယ်။ မြတ်စွာဘုရားက လူတွေရဲ့ သန္တာန်မှာဖြစ်တဲ့ စိတ်ဆိုတာလည်း အဲဒီအတိုင်းပဲတဲ့ ။ အကြောင်းတရားတွေ ပေါင်းတဆုံလိုက်တဲ့ အခါမှသာဖြစ်တယ်။

ဆိုပါစို့ ...လောက လူတွေနေ့စဉ်နဲ့အမျှ မျက်လုံးလေးနှစ်လုံး ဖွင့်လိုက်တဲ့အခါမှာ မြင်ကွင်း ထဲမှာရှိတဲ့ အဆင်းအာရုံတွေဟာ မျက်စိထဲ ထင်ဟပ်လာတယ်။ ထင်ဟပ်လာတဲ့အခါ မြင်တယ်ဆိုတဲ့မြင်သိစိတ်ကလေး ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီပေါ်လာတဲ့ မြင်သိစိတ် ကလေးဟာ မျက်စိဆိုတဲ့ အကြောင်းတရား၊ ထင်ဟပ်လာတဲ့ ရူပါရုံ ဆိုတဲ့ အကြောင်းတရား အဲဒီနှစ်ခု ပေါင်းစပ်လိုက်မှ မြင်သိစိတ်ဆိုတာ ပေါ်တာ။ နဂိုက မြင်သိစိတ်ရှိနေတာ မဟုတ်ဘူး။ အဲဒီ လို သဘောပတ်ရားနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောတာ ဖြစ်သောကြောင့် realism လို့ပဲ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တရားတော်ကိုပြောရတယ်။ materialism လည်းမဟုတ်ဘူး၊ Idealism လည်း မဟုတ်ဘူး။

★